

KENMERKENFICHE TOS

Problematiek

:

TOS

Betekenis woord

:

Taalontwikkelingsstoornissen

Definitie

:

Een TOS is een neurocognitieve ontwikkelingsstoornis. De hersenen verwerken taal minder goed. Een kind met TOS heeft daardoor veel moeite met praten of het begrijpen van taal (Kentalis, 2024).

Mogelijke sterktes van een leerling met TOS

- Hebben vaak een gemiddelde tot normale intelligentie.
- Sterk visueel geheugen en leerstijl.
- Grote inzet en doorzettingsvermogen.
- Vaak sociaal gemotiveerd om mee te doen.
- Groeiende taalontwikkeling bij goede ondersteuning.
- Kan profiteren van structuur en voorspelbaarheid.
- Kan sterk zijn in praktische of motorische taken.
- Gemotiveerd wanneer succeservaringen worden benadrukt.
- Ontwikkelt strategieën om communicatieproblemen te compenseren.
- Leren in kleine, overzichtelijke stappen werkt goed.
- Vaak een groot empathisch vermogen.

Mogelijke struikelblokken van een leerling met TOS

- Moeite met het begrijpen en gebruiken van taal.
- Beperkt werkgeheugen voor gesproken informatie.
- Aandachtsproblemen door overbelasting.
- Zwakke executieve functies (plannen, organiseren).
- Moeite met woordvinding en zinsbouw.
- Begrijpt complexe of lange instructies niet goed.
- Sociaal-emotionele kwetsbaarheid, weinig zelfvertrouwen.
- Beperkt inzicht in eigen emoties en die van anderen.
- Risico op terugtrekken of storend gedrag (problemen met verwoorden van gedrag of conflicten).
- Faalangst door herhaald onbegrip.
- Vertraagde reacties in gesprekken ('Ik weet het niet.')
- Snel overprikkeld in talige of drukke situaties.

Moeilijkheden bij verschillende vakken

Mondelinge taal:

- begrijpen en produceren van taal
- woordvindingsproblemen
- slecht verstaanbaar of moeite om gesprek te voeren

Begrijpend lezen:

- woordenschat
- zinsbegrip
- tekstvragen
- formuleren van antwoorden

Technisch lezen:

- fonologische problemen
- klankherkenning

Spelling/schrijven:

- zinsopbouw
- spelling
- schrift
- planning

Rekenen:

- talige instructies
- verhaalsommen
- werkgeheugen
- stappen onthouden

WO:

- begrippen onthouden
- lange instructies
- antwoorden formuleren

Do's

- Spreek **rustig, kort** en in duidelijke zinnen.
- Gebruik **visuele** ondersteuning (plaatjes, schema's, gebaren, stappenplannen, checklists).
- **Herhaal** en vat samen wat belangrijk is.
- **Controleer** begrip ('Wat moet je nu doen?').
- Geef verlengde en/of **herhaalde instructie**.
- Creëer een voorspelbare **structuur** in de dag.
- Gebruik voorleessoftware bij toetsen en lezen.
- Werk met **steunkaartjes** of visuele hulpmiddelen.
- Geef **extra tijd** bij opdrachten en toetsen.
- Maak gebruik van **stille, prikkelarme werkplekken**.

Dont's

- Geen onverwachte beurten of snelle vragen.
- Vermijd te lange of complexe mondelinge instructies.
- Geen overvraging met te veel schriftelijk werk.
- Vermijd drukke, rumoerige werkomgevingen.
- Geen sarcasme of figuurlijke taal zonder uitleg.
- Vermijd te veel taken tegelijk.
- Geen groepsopdrachten zonder duidelijke structuur.

Extra bronnen

- <https://www.kentalis.nl/> | een organisatie voor onderzoek, zorg en onderwijs voor mensen die doof, slechthorend of communicatief beperkt zijn.
- <https://eureka.eu/wat-is-dysfasie/> | informatie over diagnose, begeleiding, onderwijs en hulpmiddelen bij taalproblemen.
- <https://auris.nl/taalexpress/> | tips en praktische video's voor leerkrachten over hoe je leerlingen met een TOS beter kunt ondersteunen in de klas.
- <https://www.allesovertos.nl/> | overzichtelijke informatiebron over wat een TOS is, voor ouders, jongeren en professionals.